

NGHỊ QUYẾT CỦA ĐẢNG VÀ THỰC TIỄN CUỘC SỐNG

GIÁ TRỊ THỜI ĐẠI CỦA BẢN DI CHỨC CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH ĐỐI VỚI CÔNG TÁC XÂY DỰNG, CHỈNH ĐỐN ĐẢNG HIỆN NAY

TS. TRƯƠNG QUANG KHẢI^(*) - PHẠM NGỌC HÒA^(**)

TÓM TẮT

50 năm trước, vị lãnh tụ vĩ đại của dân tộc Việt Nam – Chủ tịch Hồ Chí Minh đã đi xa. Người để lại cho nhân dân ta, Tổ quốc ta bản Di chúc có giá trị lịch sử và thời đại vô cùng giá trị. Di chúc với hơn 3 trang, khoảng 1000 từ nhưng là sản phẩm của sự kết tinh những tư tưởng, đạo đức và lối sống tốt đẹp nhất của Người. Bản Di chúc với những giá trị trường tồn đã để lại cho đất nước và con người Việt Nam, cho Đảng Công sản Việt Nam nhiều bài học quý giá về công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng. Di chúc là cơ sở nền tảng cho Đảng ta tiến hành thắng lợi nhiệm vụ cách mạng trong thời kỳ đổi mới, trong đó có công cuộc xây dựng và chỉnh đốn Đảng.

Từ khóa: Di chúc Chủ tịch Hồ Chí Minh; xây dựng, chỉnh đốn Đảng.

1. Giá trị bản Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh đối với công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng

Bản Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh là một văn kiện lịch sử vô giá kết tinh tư tưởng, trí tuệ, đạo đức, nhân cách của một lãnh tụ hết lòng, hết sức phục vụ Tổ quốc, phục vụ cách mạng, phụng sự nhân dân.⁽¹⁾ Di chúc này được viết và bổ sung trong thời gian dài, từ năm 1965 đến năm 1969. Đó là một bản tổng kết sâu sắc, toàn diện kinh nghiệm, quá trình chỉ đạo cách mạng, những trải nghiệm, đường hướng phát triển tương lai của dân tộc, đồng thời cũng thể hiện

lẽ sống ở đời. Vì thế, Di chúc chứa đựng một phức hợp các giá trị phổ quát, bao trùm mọi mặt của đời sống xã hội. Suốt 50 năm qua, Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh đã soi sáng cho cách mạng nước ta, gây dựng niềm tin cho nhân dân ta, đưa sự nghiệp đấu tranh giải phóng dân tộc của chúng ta đi đến thắng lợi cuối cùng, là kim chỉ nam cho sự nghiệp đổi mới, xây dựng và phát triển đất nước, Di chúc đã chỉ ra những định hướng mang tính cương lĩnh cho sự phát triển của đất nước, nhất là công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng, chăm lo con người, về chính sách xã hội và xây dựng chủ nghĩa xã hội... Với những giá trị đó, Di chúc mãi mãi là những lời căn dặn thiết tha, là ánh sáng chỉ đường, sức mạnh thôi thúc hành động, chẳng những đối

^(*), ^(**) Học viện Chính trị khu vực IV.

⁽¹⁾ Tạ Ngọc Tấn: *Từ điển Hồ Chí Minh học*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2017, trang 247.

với nhân dân mà còn đối với tất cả những ai đang đấu tranh cho tự do, độc lập, cho hòa bình, công lý và hạnh phúc của con người.⁽²⁾ Đồng thời bản Di chúc thể hiện rõ nét trách nhiệm, ý chí, niềm tin, tình cảm và tâm nguyện lớn lao mà Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi gắm lại cho tất cả chúng ta, đặc biệt là đối với công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng hiện nay.

Theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, "xây dựng, chỉnh đốn" là hai nội dung có mối quan hệ biện chứng. Người cho rằng, bên cạnh số đông đảng viên mẫu mực, vẫn còn một bộ phận không nhỏ đảng viên chưa thật vững mạnh, trong sạch về phẩm chất, thậm chí xa cách nhân dân, có tư tưởng làm quan cách mạng. Chính vì vậy, Đảng cần thường xuyên chỉnh đốn để loại bỏ những cá nhân có biểu hiện suy thoái, biến chất trong Đảng. Trong cuộc vận động xây dựng, chỉnh đốn Đảng, thực hiện tự phê bình và phê bình hiện nay, chúng ta cần quán triệt sâu sắc những tư tưởng của Người về công tác xây dựng chỉnh đốn Đảng. Xây dựng, tự chỉnh đốn Đảng là cơ sở, điều kiện giúp Đảng trong sạch, vững mạnh - đây là quy luật tồn tại và phát triển của Đảng Cộng sản Việt Nam. Trong điều kiện Đảng ta đã trở thành Đảng cầm quyền, việc xây dựng, chỉnh đốn Đảng lại được Chủ tịch Hồ Chí Minh coi là công việc càng phải tiến hành thường xuyên hơn. Với một nhân quan đặc biệt nhạy bén về chính trị và sự am tường về xã hội, Người đã nhìn thấy và nhận diện rõ tính hai mặt vốn có của quyền lực: một mặt, quyền lực có sức mạnh to lớn để cải tạo xã hội cũ, xây dựng xã hội mới nếu biết sử dụng đúng. Mặt khác, quyền lực cũng có sức phá hoại ghê gớm nếu người nắm quyền lực bị thoái hóa, biến chất,

chạy theo đặc quyền, đặc lợi, biến quyền lực của nhân dân thành đặc quyền của cá nhân...⁽³⁾ Vì vậy, Đảng phải đặc biệt quan tâm đến việc chỉnh đốn nhằm hạn chế, ngăn chặn, đẩy lùi và tẩy trừ mọi tệ nạn do sự thoái hóa, biến chất của cán bộ, đảng viên.

Trong Di chúc, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã thể hiện đậm nét một quan niệm đặc sắc về Đảng cầm quyền và xây dựng Đảng cầm quyền trong sạch, vững mạnh. Đây là tác phẩm mà Chủ tịch Hồ Chí Minh sử dụng chính thức khái niệm "Đảng cầm quyền" với các tiêu chí cụ thể như là các phẩm chất sống còn của Đảng: đoàn kết thống nhất; vì nhân dân, hết lòng hết sức phục vụ giai cấp, phục vụ nhân dân, phục vụ Tổ quốc; thực hành dân chủ rộng rãi; tự phê bình và phê bình nghiêm chỉnh; đạo đức cách mạng; cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư. Người đặc biệt nhấn mạnh đến trọng trách lịch sử của Đảng, tính tiên phong gương mẫu và trách nhiệm của cán bộ, đảng viên trước Đảng, trước nhân dân. Nổi bật là "Trước hết nói về Đảng". Người cho rằng trước tiên phải chỉnh đốn lại Đảng và chăm lo chu đáo tới đời sống vật chất và tinh thần cho mọi người dân, nhất là thực hiện chính sách "đền ơn đáp nghĩa" đối với thương binh - liệt sĩ, những gia đình có công với nước. Người từng nói, đường lối, chính sách của Đảng và Chính phủ là đạo lý và đạo nghĩa lớn nhất. Chủ tịch Hồ Chí Minh khẳng định "Đảng ta là Đảng cầm quyền", mỗi cán bộ, đảng viên phải luôn luôn ý thức được sứ mệnh cao cả và trách nhiệm nặng nề đó. Muốn xây dựng Đảng, theo

⁽¹⁾ Phạm Ngọc Anh: "Xây dựng, chỉnh đốn Đảng trong sạch, vững mạnh với tư cách quy luật tồn tại, phát triển của Đảng - từ quan điểm Hồ Chí Minh đến Nghị quyết Hội nghị Trung ương 4 khóa XII", từ website: <http://tapchicongsan.org.vn/Home/xay-dung-dang/2017/44040/Xay-dung-chinh-don-Dang-trong-sach-vung-manh-voi-tu-cach.aspx>, truy cập ngày 20/3/2019.

⁽²⁾ Nguyễn Văn Dương: *Sự ra đời của bản Di chúc lịch sử*, Nxb. Văn hóa - Thông tin, Hà Nội, 2015, trang 8.

Người, “trong Đảng thực hành dân chủ rộng rãi” và thực hiện đoàn kết. Trong bản Di chúc, vấn đề mà Người dành sự quan tâm hàng đầu là đoàn kết trong Đảng. Người đã 5 lần nhắc đến cụm từ “đoàn kết”. Người chỉ rõ vai trò của đoàn kết đối với Đảng rằng: “Nhờ đoàn kết chặt chẽ, một lòng một dạ phục vụ giai cấp, phục vụ nhân dân, phục vụ Tổ quốc, cho nên từ ngày thành lập đến nay, Đảng ta đã đoàn kết, tổ chức và lãnh đạo nhân dân ta hăng hái đấu tranh tiến từ thắng lợi này đến thắng lợi khác”. Để tiếp tục gìn giữ truyền thống đoàn kết và phát huy vai trò của Đảng trong sự nghiệp cách mạng, đòi hỏi “Đảng phải mạnh hơn bao giờ hết”. Đảng mạnh khi khối đoàn kết thống nhất trong Đảng thường xuyên được tăng cường. Người căn dặn: “Các đồng chí từ Trung ương đến các chi bộ cần phải giữ gìn sự đoàn kết nhất trí của Đảng như giữ gìn con ngươi của mắt mình.”⁽¹⁾ Đồng thời, Người cũng chỉ rõ, cần thực hành dân chủ rộng rãi, thường xuyên và nghiêm chỉnh...; trong quá trình tự phê bình và phê bình không được lợi dụng để trù dập, bôi nhọ, hạ bệ lẫn nhau, mà phải có tinh đồng chí thương yêu lẫn nhau. Mỗi đảng viên phải là người có đạo đức cách mạng, là công bộc của dân, hết lòng hết sức phụng sự Tổ quốc, phụng sự nhân dân, “mỗi đảng viên và cán bộ phải thật sự thấm nhuần đạo đức cách mạng, thật sự cần kiệm liêm chính, chí công vô tư” để Đảng ta xứng tầm là một Đảng cầm quyền “xứng đáng là người lãnh đạo, là người đày tớ thật trung thành của nhân dân.”⁽²⁾ Hai từ “thật” và “thật sự” được nhắc lại nhiều lần như một lời nhắc nhở mang tính quy luật, phổ biến

phải làm thường xuyên, liên tục, nếu không, Đảng khó lòng mà giữ nổi vị thế, vai trò cầm quyền của mình.

2. Tiếp tục xây dựng, chỉnh đốn Đảng theo Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh

Có thể nói, tư tưởng về xây dựng, chỉnh đốn Đảng trong Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh đã và đang soi sáng đường đi và sự nghiệp cách mạng Việt Nam. Những tư tưởng đó ở tầm chiến lược là những chỉ dẫn cho việc Đảng xác định đường lối, phương hướng, nhiệm vụ, hoạch định chính sách, xây dựng pháp luật và chương trình hành động cho toàn Đảng, toàn dân, đưa đất nước ta ổn định, phát triển bền vững và hiện đại hóa.⁽³⁾ Đến nay, chúng ta đã làm được nhiều việc theo đúng lời căn dặn của Người và đã giành thắng lợi lớn trong công cuộc xây dựng và phát triển đất nước. Thế nhưng, còn có những lời Người căn dặn trong Di chúc về Đảng và xây dựng Đảng cầm quyền vẫn chưa được thực hiện thường xuyên và trọn vẹn. Trước những biến động nhanh chóng và phức tạp của tình hình trong nước và trên thế giới, tác động từ mặt trái của cơ chế thị trường, có một bộ phận không nhỏ cán bộ, đảng viên suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, phai nhạt lý tưởng, dẫn đến “tự diễn biến, tự chuyển hóa”, nhất là trong ý thức hệ, chuẩn giá trị phát triển tiến bộ; mất cảnh giác, giảm sút ý chí chiến đấu, kém ý thức tổ chức kỷ luật, tha hoá về nhân cách; quan liêu, xa rời quần chúng. Nhiều đảng bộ, chi bộ vẫn còn tình trạng dân chủ hình thức; hoạt động tự phê bình và phê bình còn nhiều lệch lạc. Tình trạng “đi hòa vi quy” còn khá phổ biến trong Đảng. Một số đảng bộ, chi bộ còn

⁽¹⁾ *Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2008, trang 23.

⁽²⁾ *Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2008, trang 24.

⁽³⁾ Hoàng Chí Bảo. “Sự kết tinh tư tưởng, đạo đức và phong cách Hồ Chí Minh trong Di chúc của Người”, Tạp chí *Công sản*, số 901 (11-2017), trang 46.

biểu hiện của chủ nghĩa cá nhân, tham nhũng, "lợi ích nhóm"; lợi dụng phê bình để trừ dập nhau, làm nội bộ mất đoàn kết, suy giảm lòng tin của nhân dân đối với Đảng.⁽⁷⁾ Tình trạng trên đã gây bức xúc trong dư luận xã hội, làm giảm sút lòng tin của quần chúng nhân dân đối với sự lãnh đạo của Đảng, sự quản lý của Nhà nước, tạo kẽ hở cho các phần tử cơ hội, các thế lực thù địch lợi dụng để chống phá cách mạng nước ta. Điều đó đã và đang làm cho chúng ta cảm thấy âu lo sâu sắc. Sự âu lo đó là bởi chúng ta hiểu rõ rằng, uy tín của Đảng, lòng tin vào chế độ phụ thuộc rất nhiều vào đội ngũ cán bộ của Đảng.

Tình hình trên đặt ra cho công tác xây dựng Đảng nhiều vấn đề mới, cả về lý luận và thực tiễn, đòi hỏi phải tiếp tục đổi mới để có sự chuyển biến tích cực, làm cho Đảng ta ngày càng trưởng thành, lớn mạnh về mọi mặt, như mong muốn trong Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh. Muốn vậy, chúng ta cần thực hiện nghiêm chỉnh và triệt để các công việc sau:

Một là, Đảng phải tiếp tục tiến hành xây dựng, chỉnh đốn Đảng với tinh thần kiên quyết hơn, mạnh mẽ hơn, nhằm tạo ra một bước chuyển biến mới trên các mặt; tập trung đấu tranh, ngăn chặn những yếu kém, tiêu cực trong Đảng, nhất là tình trạng suy thoái về tư tưởng chính trị, sự xuống cấp về đạo đức, lối sống, tệ quan liêu, tham nhũng trong một bộ phận cán bộ, đảng viên, công chức.⁽⁸⁾ Để thực hiện được điều này, vai trò, trách nhiệm của cấp ủy và người đứng đầu các ban, ngành từ Trung ương tới tỉnh là hết sức quan trọng và nặng nề.

Hai là, mỗi tổ chức đảng phải ra sức tăng cường giáo dục toàn Đảng về lý tưởng cách mạng, đường lối, chính sách của Đảng; thực hiện tự phê bình và phê bình nghiêm chỉnh trong Đảng; đổi mới và nâng cao chất lượng, chế độ sinh hoạt của chi bộ; kỷ luật, kỷ cương của Đảng phải được giữ nghiêm minh; công tác kiểm tra, giám sát của Đảng phải thường xuyên, chặt chẽ, có hiệu quả. Tiếp tục thực hiện có hiệu quả Nghị quyết Trung ương 4 khóa XII về xây dựng, chỉnh đốn Đảng, nhằm tạo chuyển biến tích cực về nhận thức và hành động trong việc đấu tranh ngăn chặn, đẩy lùi suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, "tự diễn biến, tự chuyển hóa" trong nội bộ; góp phần thu hẹp "một bộ phận không nhỏ" cán bộ, đảng viên suy thoái.

Ba là, đối với mỗi cán bộ, đảng viên, trong nhận thức và hành động phải đặt lợi ích của Đảng, của cách mạng, của nhân dân lên trên hết; thường xuyên rèn luyện, tu dưỡng đạo đức cách mạng, tinh tổ chức và tinh kỷ luật; đi sâu, đi sát thực tế, gần gũi, gần bó với nhân dân, thật sự tôn trọng và phát huy quyền làm chủ của nhân dân, thường xuyên nỗ lực cố gắng học tập, nâng cao trình độ chuyên môn để phục vụ công việc, phục vụ nhân dân. Đồng thời, mỗi đảng viên tiếp tục Học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh. Mỗi cán bộ, đảng viên hãy hoàn thành tốt nhiệm vụ của mình, biến quyết tâm thành hành động, thành chất lượng và hiệu quả công việc. Đây chính là phương thức quan trọng nhằm xây dựng, chỉnh đốn Đảng.

Bốn là, mỗi một cán bộ từ cấp thấp đến cấp cao, nên nghiêm túc tự nhận xét, không những chỉ thấy ưu điểm, mà phải thấy cả khuyết điểm

⁽⁷⁾ Phạm Ngọc Anh: "Vấn đề xây dựng văn hóa cầm quyền của Đảng Cộng sản trong Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh", Tạp chí *Cộng sản*, số 863 (9-2014), trang 59-60.

⁽⁸⁾ Thông tấn xã Việt Nam: "Tiếp tục chỉnh đốn Đảng với tinh thần kiên quyết hơn", báo *Tuổi trẻ*, ngày 24/1/2019, trang 3.

của mình để ra sức khắc phục với tinh thần tự phê bình và phê bình nghiêm túc nhất như Người đã từng căn dặn trong Di chúc. Mỗi cá nhân phải phấn đấu không có khuyết điểm, nhưng khi đã có khuyết điểm thì kiên quyết tự phê bình và sửa chữa. Chỉ khi nào chúng ta thấy rõ khuyết điểm của mình, có quyết tâm sửa chữa, trở thành người đảng viên tốt, người cán bộ tốt, thật sự cẩn kiem liêm chính, chỉ công vô tư thì mới làm cho Đảng ta trong sạch, vững mạnh, được dân tin, dân phục, dân yêu. Chỉ có vậy, chúng ta mới có thể làm tốt công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng theo di nguyện của Người trong Di chúc.

3. Kết luận

Những lời căn dặn của Chủ tịch Hồ Chí Minh trong Di chúc về công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng đến nay vẫn còn nguyên giá trị thời đại. Điều mong muốn cuối cùng của Chủ tịch Hồ Chí Minh là "toàn Đảng, toàn dân ta đoàn kết phấn đấu, xây dựng một nước Việt Nam hòa bình, thống nhất, độc lập, dân chủ và giàu mạnh, và góp phần xứng đáng vào sự nghiệp cách mạng thế giới".⁽⁹⁾ Đến nay, chúng ta đã hoàn thành được di nguyện của Người. Tuy nhiên, trước diễn biến phức tạp của tình hình trong nước và thế giới, cùng với đó tình trạng tham nhũng, thoái hóa, biến chất của một bộ phận cán bộ, đảng viên đã làm giảm sút niềm

tin của nhân dân đối với Đảng, hơn lúc nào hết, chúng ta cần phải kiên quyết đấu tranh chống lại các hiện tượng tiêu cực trong đời sống xã hội và trong công tác xây dựng Đảng, nhằm làm trong sạch bộ máy, làm cho công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng từng bước đáp ứng được yêu cầu, nhiệm vụ trong tình hình hiện nay.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Phạm Ngọc Anh: "Vấn đề xây dựng văn hóa cảm quyền của Đảng Cộng sản trong Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh", Tạp chí *Cộng sản*, số 863 (9/2014).
2. Hoàng Chí Bảo: "Sự kết tinh tư tưởng, đạo đức và phong cách Hồ Chí Minh trong Di chúc của Người", Tạp chí *Cộng sản*, số 901 (11/2017).
3. *Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội. 2008.
4. Nguyễn Văn Dương: *Sự ra đời của bản Di chúc lịch sử*, Nxb. Văn hóa - Thông tin, Hà Nội. 2015.
5. Tạ Ngọc Tấn: *Từ điển Hồ Chí Minh học*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội. 2017.
6. Thông tấn xã Việt Nam: "Tiếp tục chỉnh đốn Đảng với tinh thần kiên quyết hơn", báo *Tuổi trẻ*, ngày 24/1/2019, trang 3.
7. *Từ điển Hồ Chí Minh sơ giản*, Nxb. Trẻ, 2007.

⁽⁹⁾ *Từ điển Hồ Chí Minh sơ giản*, Nxb. Trẻ, 2007, trang 159.